

Chojnacki, Jakub

Płock - Darmstad, nowe partnerstwo starych miast

Notatki Płockie 33/3-136, 3-14

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Płock - Darmstadt

nowe partnerstwo starych miast

...Ten pracowity, utalentowany naród (niemiecki) wniósł do europejskiej nauki i kultury wartości trwale i uniwersalne. Wydał wielkich uczonych i myślicieli, kompozytorów i poetów. Był kolebką ruchu robotniczego”...

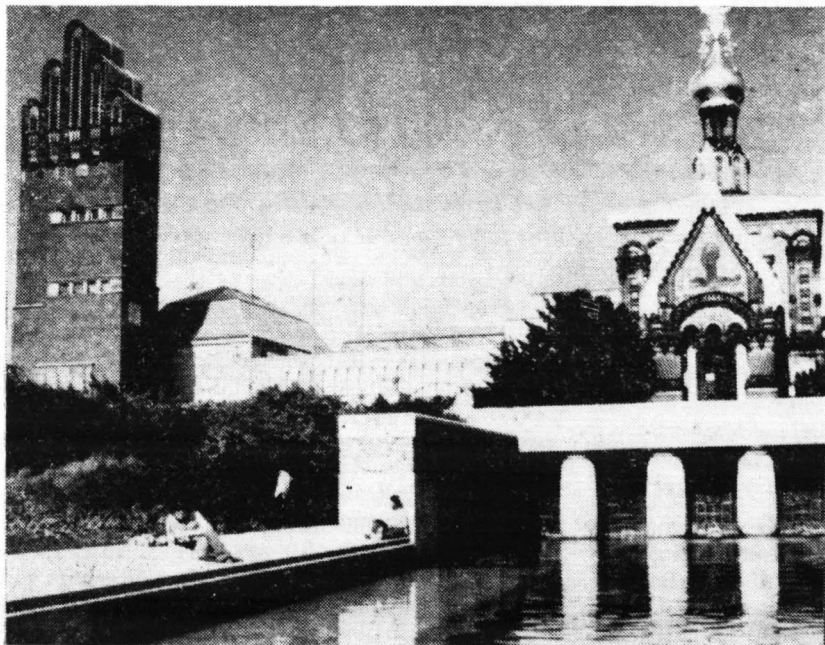
(gen. Wojciech Jaruzelski w przemówieniu we Wrocławiu, dnia 8 maja 1985 roku z okazji 40 rocznicy zakończenia II wojny światowej)

Są w życiu lokalnych społeczności wydarzenia i daty, których znaczenie nie musi czekać na weryfikację historii. Dla starych, położonych w środkowej Europie miast o tysiącletniej metryce: położonego w dolinie Renu w Hesji 140-tysięcznego Darmstadt, pięknego „wielkiego miasta w lesie” i oddalonego od niego o 830 km 120-tysięcznego Płocka nad Wisłą, najstarszego grodu Mazowsza — dzień podpisania partnerskiej umowy o współpracy stanowi taką znaczącą datę. W kalendarzu miejskich zdarzeń przy był ważny zapis.

W sobotę, 24 września 1988 roku w Darmstadt, w reprezentacyjnym gmachu miejskiej Oranżerii odbyło się uroczyste zgromadzenie,

w którym wzięło udział około 200 osób. Oficjalnej delegacji miasta Płocka przewodniczył prezydent mgr Marian Rodzeń, a w jej skład wchodził: przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej mgr Tadeusz Kołodziejak i prezes założonego w 1820 roku Towarzystwa Naukowego Płockiego dr inż. Jakub Chojnacki.

Należy przypomnieć, iż przed rokiem, a mianowicie 5 września 1987 r. w plockim ratuszu parafowano „Porozumienie o partnerskiej współpracy”... Delegację m. Darmstadt stanowili wówczas Peter Benz — burmistrz oraz panowie Heino Swyter i Alfred Aldenhoff. Inicjatorami nawiązania współpracy byli profesorem Georg Strobel z Politechniki Darmstadt-

Wzgórze Matyldy (Matthildenhöhe). Od lewej strony: zbudowana w 1906 r. wg projektu arch. Józefa Marii Olbricha „wieża wesełna” (jeden z symboli miasta); budynek z przeznaczeniem na sale wystawowe i wzniesiona w 1899 r. jako dar cara Mikolaja II dla jego żony Aleksandry — siostry wielkiego księcia Hesji Ernesta Ludwika — rosyjska kaplica „typowa słowiańska budowla sakralna”.

Na tym wzgórzu, w willi architekta Olbricha znajduje się siedziba Deutsches-Polen Institut (dyrektor dr Karl Dedecius).

kiej i Antoni Rajkiewicz — z Uniwersytetu Warszawskiego, honorowy członek Towarzystwa Naukowego Płockiego. Ideę tę wielce popierali dr Karol Dedecius — dyrektor Deutsches Polen Institut w Darmstadt i prof. Władysław Markiewicz — wiceprezes Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Można ich nazwać „Ojcami chrzestnymi” płocko-darmstadtzkiego zblżenia i przyjaźni.

Podpisane w Darmstadt porozumienie dla Płocka jest trzecim z kolei. Pierwsze zawarto z m. Schwedt n/Odrą w Niemieckiej Republice Demokratycznej (1964), drugie z miastem Loznica k/Belgradu w Jugosławii (1968).

Natomiast dla m. Darmstadt — Płock to już siódme „siostrzane” miasto. Poprzednie porozumienia podpisano: z Alkmaar — Holandia (1958), Chesterfield — Anglia (1958), Troyes — Francja (1958), Bursa — Turcja (1968), Graz — Austria (1968), Trondheim — Norwegia (1968).

Miasto Płock jest ósmym kolejnym miastem polskim, które podpisało współpracę z miastami w Republice Federalnej Niemiec. Mają już współpracę: Gdańsk — Bremen, Poznań — Hannover, Toruń — Göttingen, Gdynia — Kiel, Kraków — Nürnberg, Wrocław — Wiesbaden, Łódź — Stuttgart oraz Płock — Darmstadt.

Te przyjazne zblżenia miast i prywatnych osób stanowią „małe kroki” dla stworzenia dobrych, dwustronnych stosunków Polski z Republiką Federalną Niemiec na wszystkich płas-

zczyznach. Nowy Prezes Rady Ministrów PRL dr Mieczysław F. Rakowski w swym oświadczeniu programowym w Sejmie mówił o gotowości dokonania tu „istotnego postępu, wręcz przełomu”.

Natomiast Prezydent RFN dr Richard von Weizsäcker w jednym ze swych tegorocznych przemówień stwierdził, że „porozumienie między Polakami i Niemcami jest zasadniczym elementem przyszłego europejskiego ładu pokojowego”.

I Płock i Darmstadt chcą temu służyć. Prezydent von Weizsäcker w przedmowie do katalogu „Polnische Bibliothek” wydanego w 1987 r. przez dyrektora dra Karola Dedeciusa, pisał:

„Kto miał w ręku tomy „Biblioteki Polskiej”, tego cieszyło nie tylko jej zewnętrzne piękno ale również treść.

A kto wie, jaką rangę ma ta literatura dla narodu o tak specyficznym położeniu i historii, ten zrozumie, jak niezastąpiona jest ta praca edytorska, którą wspólnie wykonały Niemiecki Instytut Polski w Darmstadt, Fundacja Roberta Boscha w Stuttgarcie i Wydawnictwo Suhrkamp we Frankfurcie.

W końcu nie chodzi tylko o pośrednictwo duchowe i kulturalne obu narodów w sensie dwustronnym, bilateralnym, lecz o to, że należymy wzajemnie do tych samych korzeni europejskich i nadal chcemy być powiązani z tą europejską kulturą.”

Płock - Darmstadt

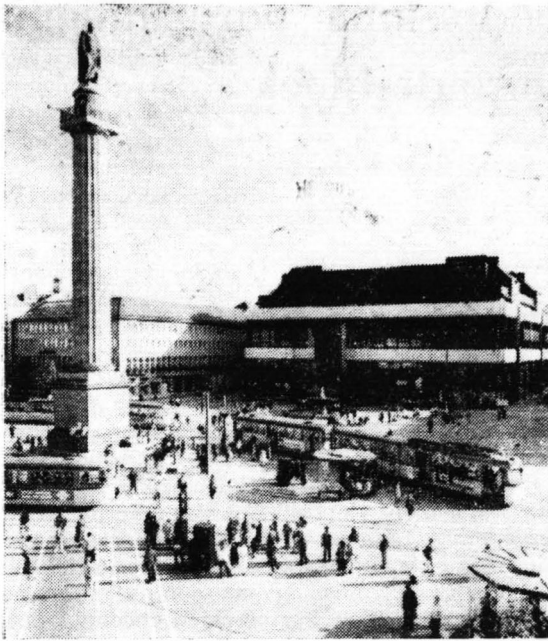
neue Partnerschaft alter Städte

„...Dieses arbeitsame begabte (deutsche) Volk hat bleibende und universale Werte in die europaische Kultur und Wissenschaft eingebracht. Es hat bereutende Gelehrte und Denker, Komponisten und Dichter hervorgebracht. Es war die Wiege der Arbeiterbewegung”...

(Gen. Wojciech Jaruzelski in seiner Ansprache in Wrocław, am 8.Mai 1985, anlässlich des 40.Jahrestages der Beendigung des II. Weltkrieges).

Es gibt im Leben der lokalen Gemeinschaften Ereignisse und Daten, deren Bedeutung auf den Wahrheitsbeweis der Geschichte nicht zu warten braucht. Für die alten, in Mitteleuropa gelegenen tausendjährigen Städte: für das im Rheintal in Hessen gelegene, 140 000 Einwohner zählende Darmstadt, eine schöne „grosse

Stadt im Walde” und für das 830 km von ihm entfernte, 120 000 Menschen zählende Płock as der Weichsel, die älteste Burg Masowiens — war die Unterzeichnung der Partnerschaft ein solches bedeutungsvolles Datum. In der Stadtchronik ist ein wichtiges Ereignis hinzugekommen.

Centrum miasta, Luisenplatz. Pomnik księcia „Długiego Ludwika”, z prawej strony nowy ratusz z nowoczesną salą kongresową.

Am Samstag, dem 24. September 1988 in Darmstadt, in dem repräsentativen Gebäude der städtischen Orangerie fand die Feierlichkeit statt, an der etwa 200 Personen teilnahmen. Die offizielle Delegation der Stadt Plock leitete der Präsident Mgr. Marian Rodzeń; zu der Delegation gehörten: der Vorsitzende des Stadtrates Mgr. Tadeusz Kolodziejak und der Präsident der im Jahre 1820 gegründeten Plocker Wissenschaftlichen Gesellschaft Dr. Ing. Jakub Chojnacki.

Zu erwähnen ist, dass „die Vereinbarung über die Partnerschaft“ vor einem Jahr, am 5. September 1987 im Plocker Rathaus paraphiert wurde. Zu der Delegation der Stadt Darmstadt gehörten damals: Peter Benz — der Bürgermeister und die Herren Heino Swyter und Alfred Aldenhoff. Die Urheber der Partnerschaft waren die Professoren: Georg Strobel von der Technischen Hochschule in Darmstadt und Antoni Rajkiewicz von der Warschauer Universität, Ehrenmitglied der Plocker Wissenschaftlichen Gesellschaft. Diese Idee wurde von Dr. Karl Dedecius, dem Direktor des Deutschen Polen — Instituts in Darmstadt und Prof. Władysław Markiewicz, dem stellvertretenden Vorsitzenden der Polnischen Akademie der Wissenschaften in Warschau unterstützt. Man kann sie „Taufpaten“ der Plocker — Darmstädter Annäherung und Freundschaft nennen.

Die in Darmstadt unterzeichnete Vereinbarung ist die dritte für Plock. Der erste Vertrag wurde 1964 mit der Stadt Schwedt an der Oder in der Deutschen Demokratischen Republik geschlossen, und der zweite mit der Stadt Loznica bei Belgrad in Jugoslawien (1968).

Für Darmstadt dagegen ist Plock die siebente

Schwesterstadt. Bisher unterhält Darmstadt Partnerbeziehungen mit folgenden Städten: Alkmaar — Holland (1958), Chesterfield — England (1958), Troyes — Frankreich (1958), Bursa — Türkei (1968), Graz — Österreich (1968), Trondheim — Norwegen (1968).

Plock ist die achte polnische Stadt, die eine Partnerschaft mit einer Stadt in der Bundesrepublik Deutschland unterzeichnet hat. An der Zusammenarbeit sind schon beteiligt: Gdańsk — Bremen, Poznań — Hannover, Toruń — Göttingen, Gdynia — Kiel, Kraków — Nürnberg, Wrocław — Wiesbaden, Łódź — Stuttgart und Plock — Darmstadt.

Diese freundschaftlichen Annäherungen der Städte und der einzelnen Bürger bilden „kleine Schritte“ bei der Schaffung der guten bilateralen Beziehungen auf allen Ebenen zwischen Polen und der Bundesrepublik Deutschland. Der neue polnische Ministerpräsident Dr. Mięczysław Rakowski sprach in seiner Regierungserklärung im Sejm über die Bereitschaft zu „einem wesentlichen Fortschritt, sogar einem Umbruch“.

Der Bundespräsident, Dr. Richard von Weizsäcker stellte in einer seiner diesjährigen Ansprachen fest, dass „die Verständigung zwischen Polen und Deutschen das wesentliche Element der zukünftigen europäischen Friedensordnung ist“.

Sowohl Plock, als auch Darmstadt wollen dazu beitragen. Bundespräsident von Weizsäcker schrieb im Vorwort zum 1987 von Dr. Karl Dedecius herausgegebenen Katalog „Polnische Bibliothek“:

Wer die Bände der »Polnischen Bibliothek« in der Hand gehalten hat, hat nicht nur an ihrer äußeren Schönheit, sondern auch an ihrem inneren Gehalt Freude gehabt.

Und wer weiß, welchen Rang diese Literatur für ein Volk in der ihm nun einmal zugefallenen Lage und Geschichte spielt, der wird begreifen, wie unersetzlich eine solche editorische Arbeit ist, die das Deutsche Polen-Institut in Darmstadt, die Robert Bosch Stiftung in Stuttgart und der Suhrkamp Verlag in Frankfurt gemeinsam leisten.

Am Ende geht es nicht nur um die Vermittlung von Geist und Kultur in den beiden Völkern in einem zweiseitigen, in einem bilateralen Sinne, sondern zugleich um eine Besinnung darauf, daß wir beide denselben europäischen Wurzeln zugehören und beide derselben europäischen Kultur auch weiter verbunden bleiben wollen.

Richard von Weizsäcker

Przemówienia z okazji podpisania porozumienia o partnerstwie miast Darmstadt-Płock w dniu 24 września 1988 r.

Nadburmistrz miasta Darmstadt
GÜNTER METZGER

Jesteśmy szczęśliwi, że do Darmstadt przybyła po raz pierwszy oficjalna delegacja naszego najmłodszego miasta partnerskiego Płocka, z Prezydentem Miasta, panem magistrzem Rodzeniem na czele. W imieniu miasta Darmstadt — jego Zarządu i Rady Miejskiej — oraz w imieniu wszystkich obywateli, chciałbym powitać bardzo serdecznie Pana, Panie Prezydencie, oraz pozostałych członków delegacji.

Długo czekaliśmy na ten dzień, w którym zostanie podpisane porozumienie o partnerstwie, stanowiące formalną podstawę dobrych i przyjacielskich stosunków między mieszkańcami naszych miast. Chociaż nie jesteśmy przesądni, uważamy to za dobry omen, że właśnie Płock jest ósmym partnerem, z którym mamy nadzieję zawrzeć pomyślny związek.

Kiedy w latach 1958 i 1968 — a więc przed trzydziestu i dwudziestu laty — podpisane zostały umowy partnerskie z Troyes, Alkmaarem i Chesterfieldem, z Gzazem, Trondheimem i Bursą, nie mieliśmy wcale pewności, że wszystkie te uroczyste zapewnienia i oświadczenia sprawdzą się na co dzień.

Dziś wiemy na pewno, że z abstrakcyjnych umów zrodziły się liczne, żywe stosunki między obywatelami naszych miast i przyjaźnie między pojedynczymi ludźmi, rodzinami i stowarzyszeniami. Imprezy jubileuszowe obchodzone latem tego roku, pokazały nam wyraźnie, jak wielostronne, owocne i serdeczne stały się te stosunki w międzyczasie.

Zanim w roku 1945 umilkły wreszcie działa, ludy Europy pogrążone były przez dwie straszliwe wojny światowe w pierwszej połowie naszego stulecia, w nieopisanym cierpieniu. Hitler narzucił Niemcom, Europie i światu swe zbrodnicze panowanie. 55 milionów ofiar, bezwzględne prześladowanie i zagłada rasowych, wyznaniowych i etnicznych mniejszości narodowościowych, zrównane z ziemią miasta i wsie, miliony uciekinierów i bezdomnych, zanik moralnych i obyczajowych wartości — takie były skutki tego panowania.

Ci, którzy przeżyli tę katastrofę, byli zgodni co do tego,

— że wrogość i nienawiść, uprzedzenia i brak zrozumienia między narodami muszą zostać przezwyciężone, a wojny i używanie przemocy, jako środki polityczne — raz na zawsze wykluczone,

— że pojednanie Europy, likwidacja granic między państwami i narodami oraz **osobiste**

więzy między ludźmi różnych narodowości muszą zostać urzeczywistnione, aby zapewnić światu jego pokojowy rozwój.

Międzynarodowy Związek Burmistrzów, założony i utworzony w roku 1948 w Szwajcarii, sformułował te przekonania i żądania, wskazując jednocześnie drogę postępowania: „Odgórne porozumienie lokarneńskie z 1925 roku zakończyły się fiaskiem. My chcemy stworzyć nowe Locarno, „od dołu”, poprzez systematyczną współpracę człowieka z człowiekiem, burmistrza z burmistrzem, gminy z gminą. Owocną ideę miast partnerskich chcemy postawić w centrum zainteresowania i naszej pracy.”

Istniejące na papierze układy o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej wypełnione zostały życiem poprzez uszanowanie narodowych odrębności i niezależności kulturalnej poszczególnych krajów. Jak wynika z umów o partnerstwie, zostało na nas nałożone uroczyste zobowiązanie do zachowania przyjacielskich więzów między naszymi miastami oraz do popierania kontaktów między ich obywatelami „w świadomości znaczenia miast jako ośrodków kultury i wolności.”

Stosunki partnerskie, jakie Darmstadt utrzymuje z miastami Alkmaarem, Troyes, Chesterfield, Gzazem, Trondheimem i Bursą przyczyniły się zdecydowanie do porozumienia ludów Europy zachodniej. Na tym polega ich ogromna wartość historyczna. Drogą tą chcielibyśmy pójść dalej i włączyć do naszych starań również nasze wschodnie kraje sąsiedzkie. Partnerstwo z Płockiem, które dzisiaj przypieczętujemy, jest na tej drodze krokiem słusznym i ważnym. Odbyte tego lata spotkania grup uczniowskich, młodzieżowych, sportowych i folklorystycznych, są znakami pełnymi nadziei na przyszłość. Podczas, gdy my tutaj podpisujemy dzisiaj porozumienie o partnerstwie, w Płocku przebywa kolejna grupa młodzieży z Darmstadt. Usiłowania nasze mają mocne podstawy. Już od wielu lat istnieją między Darmstadtem i Polską ścisłe, w międzyczasie przyjacielskie, kontakty.

Mój poprzednik, Heinz-Winfried Sabais, starał się wciąż w czasie swej kadencji o nawiązanie stosunków partnerskich z Polską. Niestety, przeszkody były wtedy jeszcze zbyt wysokie, uprzedzenia zbyt duże. Mimo to, udało mu się usunąć z drogi wiele przeszkód i przygotować grunt pod nasze porozumienie. Heinz-Winfried Sabais napisał w ostatnim liście do swego polskiego przyjaciela, Bogdana Danowicza, 19 grudnia 1980 roku między innymi:

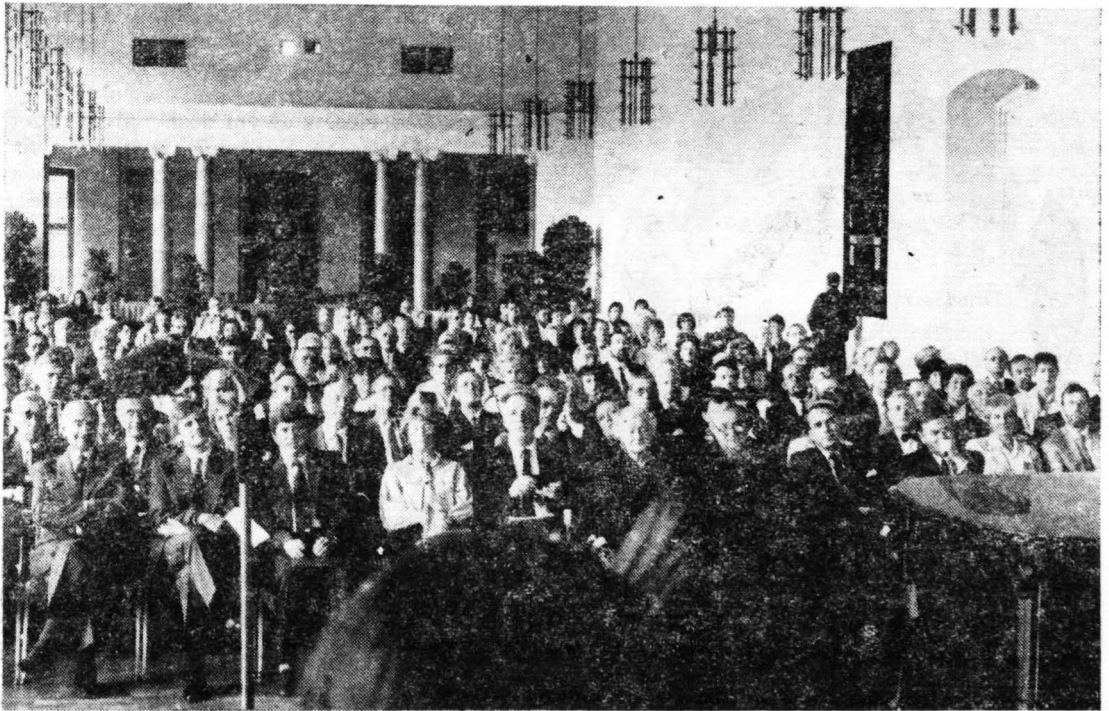
„Drogi Przyjacielu,... Sytuacja moja jest bardzo poważna. Wkrótce zrezygnuję z mojego urzędu. Czy mój nowotwór będzie mógł zostać wyleczony, jest bardzo wątpliwe. W każdym razie czas mojego życia jest bardzo ograniczony. Muszę przygotować się do rozstania z nim. W moim rozrachunku z życiem zapisuję po stronie plusów to, że mogłem uczynić niejedno dla nowych stosunków sąsiedzkich między Niemcami i Polakami. Wspólnie przyczyniliśmy się do przybliżenia naszego idealnego celu. Niektóre sprawy ułożyły się o wiele lepiej, niż to sobie wymarzyłem, na przykład Deutsches Polen-Institut pod kierunkiem Dedeciusa. To wszystko będzie nadal funkcjonować, nasz udział nie jest już konieczny. My byliśmy na początku, tam, gdzie wszystko było tak bardzo trudne i to my utorowaliśmy drogę.”

Deutsches Polen-Institut pod kierownictwem znawcy i niestrudzonego w swych usiłowaniach pośrednika między Niemcami i Polakami, doktora Karla Dedeciusa, którego witam tutaj szczególnie serdecznie, stał się w międzyczasie centrum niemiecko-polskiej wymiany kulturalnej. W ciągu ośmiu lat istnienia Instytutu wydanych zostało 25 tomów literatury polskiej z trzech stuleci. Następnych 25 tomów ukaze się do roku 1992. Coraz więcej polskich naukowców, wydawców, pisarzy i dziennikarzy przybywa do Darmstadt, aby właśnie tutaj i stąd poznawać nasz kraj.

Nie mniej ważna jest działalność Niemieckiego Towarzystwa Chopinowskiego z siedzibą w Darmstadt, wielorakie kontakty Politechniki Darmstadzkiej (Technische Hochschule) z Warszawą oraz silne przyjacielskie więzy między Nową Darmstadzką Secesją i Związkiem Artystów Plastyków w Krakowie.

Długoletni Prezydent Kościoła Ewangelickiego w Niemczech, doktor Helmut Hild, umieścił na długiej, prowadzącej do pojednania i porozumienia drodze, liczne i trwałe drogowskazy. Za tę zaszczytną pracę został odznaczony w maju 1988 roku Orderem Zasługi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w klasie komandorii. Pana Hilda witam wśród naszych gości równie serdecznie jak i jego następcę, pana Prezydenta Spenglera, który z wewnętrzną pasją kontynuuje rozpoczętą pracę w dziedzinie porozumienia.

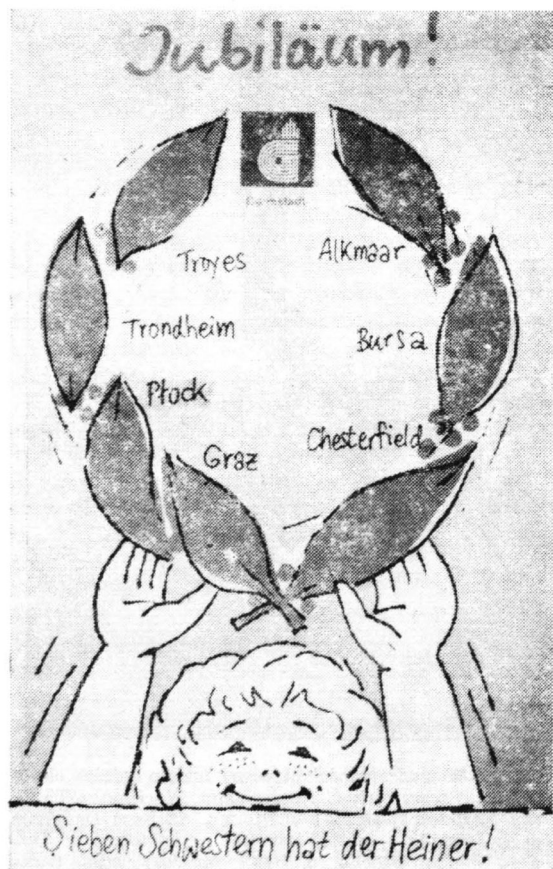
Partnerstwo z Płockiem znaczy dla nas jednakże więcej, niż nawiązanie tylko osobistych kontaktów między ludźmi, znaczy więcej, niż zrozumienie poprzez osobisty wgląd tak różnych form życia i ustroju społecznego. Wraz z napaścią Niemiec hitlerowskich na Polskę rozpoczęła się II wojna światowa. Poprzez to nowe partnerstwo będziemy się starać, na osobistej płaszczyźnie, dokończyć to, co zostało zapoczątkowane w układach między Republiką Federalną Niemiec i Polską w roku 1970: pojednanie naszych obydwu Narodów.

Sala główna Oranżerii. Sobota 24 września 1988 r., godz. 10. W uroczystości głównej wzięło udział około 200 osób. Od lewej strony: dr inż. Jakub Chojnacki — prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego (TNP), mgr Tadeusz Kolodziejak — przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej (MRN) w Płocku, dr Karl Dedecius — dyrektor Deutsches-Polen Institut w Darmstadt, dr Marek Jendrys — poseł, Minister pełnomocny w Ambasadzie Polski w Kolonii, mgr Marian Rodzeń — prezydent miasta Płocka, p. Hilke Metzger, adw. Gunther Metzger — nadburmistrz (Oberburgemeister) miasta Darmstadt, IKH (Jej Królewska Wysokość) księżna Margarett von Hessen und bei Rhein, dr Hermann Kleinstuck — przewodniczący frakcji FDP i Sekretarz Stanu w Krajowym Ministerstwie Kultury Hesji w Wiesbaden, Heino Swyter — Stadtrat m. Darmstadt, Eike Ebert — przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Darmstadt, Mrs. Carole Kendellen i jej mąż Terry Kendellen — przewodniczący Rady Miasta Chesterfield w Anglii.

Chór chłopięcy i młodzieżowy Państwowego Teatru w Darmstadt śpiewa polskie piosenki. Dyryguje prof. Józef Beischer.

Historia niemiecko-polska, będąca przecież fragmentem historii europejskiej, miała mimo głębokich przepaści, bolesnych i tragicznych okresów, także wiele wspólnego. Do zachowania ducha wspólnoty europejskiej nawoływał gorąco Karl Dedecius w swym doskonałym przemówieniu „Polska w Europie”, wygłoszonym 11 marca 1980 roku z okazji utworzenia i otwarcia Deutsches-Polen Institut. Dedecius uwidoczniał przy pomocy licznych przykładów, na których poznanie — jak rzekł — konieczne byłoby powtórzenie kilku semestrów, w jak dużym stopniu Niemcy i Polacy uczeni oraz artyści „byli duchowymi ojcami i reprezentantami takiej Europy, w której ważny był człowiek, a nie jego narodowość... Byli to Europejczycy, służący z takim samym zaangażowaniem swojej ojczyźnie i Europie.” Do nich także należy prof. dr Georg Strobel z naszej Politechniki — inicjator nawiązania współpracy obu miast.

Ta wielowiekowa wspólnota w duchu europejskim i europejskiej kultury, wciąż zakłócana i niszczona wojnami, powinna w dniu dzisiejszym określać współzycie naszych narodów. Jestem przekonany, że europejski ruch partnerski jest najlepszą podstawą do przezwyciężenia przeciwieństw narodowościowych i rozbieżnych interesów; jest on najlepszą podstawą tolerancji i współpracy między ludźmi różnych języków i kultur oraz pokojowego rozwoju naszych narodów w duchu wolności i samostanowienia.

Wraz z uroczystym podpisaniem porozumienia o partnerstwie, obywatele naszych miast zobowiązują się do współpracy przy realizacji tego zadania.

Prezydent Miasta Płocka MARIAN RODZEŃ

W imieniu członków delegacji m. Płocka oraz własnym, pragnę bardzo gorąco podziękować za miłe słowa skierowane pod naszym adresem, zwłaszcza zaś za słowa serdecznego powitania. Przybyliśmy do Waszego miasta, by podpisać porozumienie o partnerskiej współpracy między m. Płock a m. Darmstadt.

Podobnie jak władze i mieszkańcy m. Darmstadt, tak i władze oraz mieszkańcy m. Płocka z zadowoleniem przyjęły fakt wyrażenia woli współpracy między naszymi miastami w duchu układu o normalizacji stosunków między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec z 7 grudnia 1970 roku. Jestem przekonany, że podpisane w dniu dzisiejszym porozumienie, a przede wszystkim konkretna jego realizacja stanowić będzie kolejną składową część normalizacji stosunków między naszymi państwami. Pragnę zapewnić, że my ze swej strony zrobimy wszystko dla pełnej realizacji przyjętych zobowiązań.

W swoim wystąpieniu Pan Nadburmistrz dość obszernie mówił o straszliwych stratach i nieopisanym wręcz cierpieniu, jakie narodom Europy zgutował faszyzm. Nie muszę chyba nikomu udowadniać, że szczególnie boleśnie odczuł to kontynent europejski w tym naród polski. Wśród tych 55 milionów niepotrzebnych ofiar II wojny światowej, ponad 6 mln to obywateli naszego kraju.

Wiem, że losy wojny nie były również zbyt łaskawe dla Waszego pięknego miasta. Pamiętając o tych straszliwych czasach musimy działać na rzecz wychowania naszych społeczeństw w duchu pokoju, w duchu poszanowania odrębności językowych, kulturowych i ustrojowych. My w swoim kraju robimy to bardzo staran-

nie wobec całego społeczeństwa zwłaszcza zaś wobec młodzieży.

Podobnie jak większość państw Europy i świata spotykamy się z szeregiem trudności, które chcemy i potrafimy rozwiązać o własnych siłach. Prawdą jest, że w naszym społeczeństwie występują tu i ówdzie różnice zdań co do form i dróg budowy naszej rzeczywistości, prawdą jest, że spieramy się na temat wyboru dróg wcielania w życie szeroko pojętej reformy gospodarczej, ale jest również prawdą, że występuje pełna zgodność w narodzie w odniesieniu do nienaruszalności granic w Europie i konieczność pokojowego współżycia. Stąd tyle płynących z naszej strony inicjatyw, stąd tak dużo propozycji zmierzających do powszechnego rozbrojenia, stąd wreszcie tyle uporu w walce o pokój.

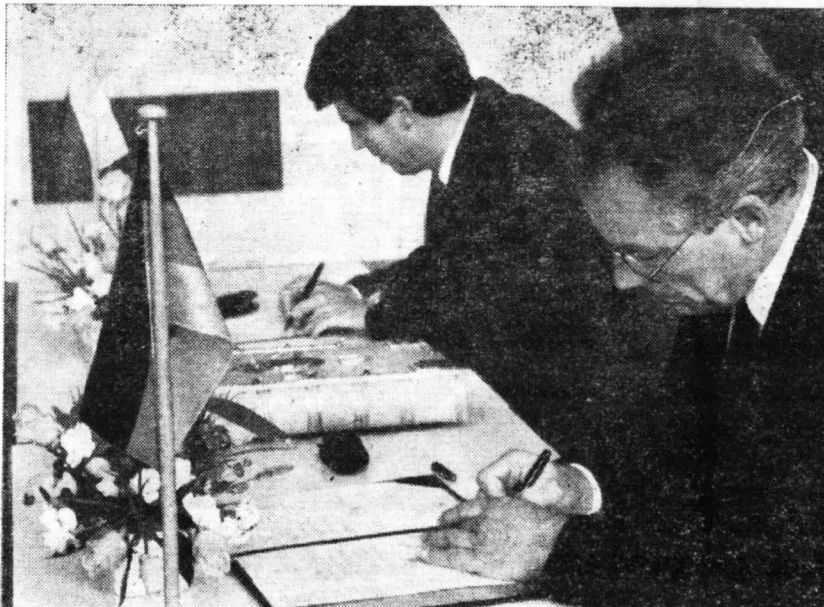
W historii naszego narodu i państwa obok lat świetności były okresy bardzo trudne i ciężkie. Z pewnością można do nich zaliczyć lata rozbiorów oraz straszliwą noc okupacji. Za kilka tygodni obchodząc będziemy 70 rocznicę odzyskania niepodległości, za kilka miesięcy 50 rocznicę wybuchu II wojny światowej. Rocznice te obchodząc będziemy z należną powagą, a zarazem zadamy nad wnioskami z nich wynikającymi.

Szanowny Panie Nadburmistrzu,

Szanowni Goście,

Szanowni Mieszkańcy m. Darmstadt

Bardzo szeroko Pan Nadburmistrz Metzger mówił o ludziach, którzy swoją postawą i zaangażowaniem przyczynili się do nawiązania kontaktów między naszymi miastami. Myślę, że o tych ludziach powinniśmy zawsze pamiętać, zapisując ich zasługi w historii współpracy obu miast.

Historyczny moment: Prezydent Marian Rodzeń i nadburmistrz Gunther Metzger podpisują porozumienie o partnerskiej współpracy między miastem Płock a miastem Darmstadt. Jest ono ósmym kolejnym porozumieniem zawartym między polskimi i zachodniemieckimi miastami.

Pozwólcie, że w imieniu naszej delegacji, w imieniu mieszkańców m. Plocka oraz własnym złożeń im słowa uznania i podziękowania.

- Dziękuję niezjącemu już panu Heinzowi Winfriedowi Sabais — byłemu nadburmistrzowi m. Darmstadt.
- Dziękuję panu doktorowi Karolowi Deciusowi — dyrektorowi Instytutu Polskiego w Darmstadt.
- Dziękuję byłemu Prezydentowi Kościoła Ewangelickiego panu doktorowi Helmutowi Hild.
- Dziękuję Prezydentowi Kościoła Ewangelickiego panu Spenglerowi.
- Dziękuję wszystkim tym, którzy swoją działalnością przyczynili się do nawiązania współpracy.

Szczególną rolę w nawiązaniu tych kontaktów odegrał Pan Nadburmistrz Metzger, na którego ręce składam serdeczne podziękowania, odnoszące się do wszystkich członków Magistratu.

Raz jeszcze wyrażam moje przekonanie, że podpisane w dniu dzisiejszym porozumienie będzie bardzo konkretnym i istotnym w wymiarze wkładem w urzeczywistnianie idei układu z 7 grudnia 1970 roku, że stanie się istotnym czynnikiem zbliżenia i zrozumienia między mieszkańcami obu naszych miast.

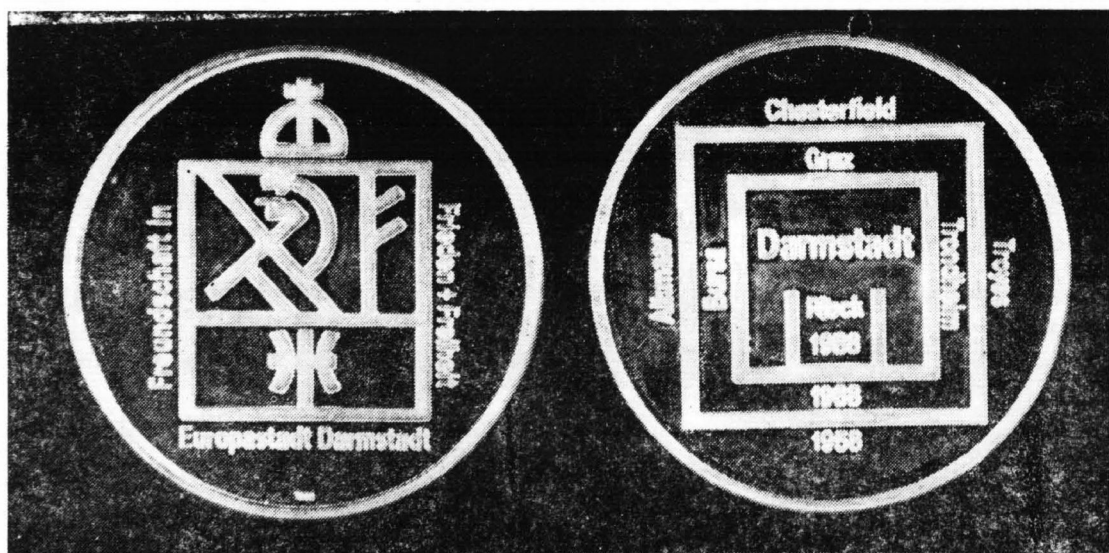
Mimo, że nie mieliśmy podpisanego porozumienia zrobiliśmy już dobry początek. Jestem przekonany, że będziemy to konstruktywnie i w duchu wzajemnego zrozumienia kontynuować.

Dla upamiętnienia aktu podpisania porozumienia, pragnę przekazać ten obraz — dar miasta Plocka dla miasta Darmstadt.

W uznaniu inicjatywy i zasług wniesionych na rzecz zbliżenia między obu miastami, co umożliwiło podpisanie dzisiaj porozumienia o współpracy pragnę wręczyć panu profesorowi Georgowi Strobelowi z Politechniki Darmstadzkiej medal 750. rocznicy lokacji miasta Plocka.

Prezydent Plocka mgr Marian Rodzeń (z prawej) wręcza prof. drowi Georgowi W. Strobel z Politechniki w Darmstadzie dyplom i medal 750 rocznicy lokacji miasta Plocka.

Moneta przyjaźni o średnicy 40 mm wybita w srebrze i złocie (do nabycia w Kasie Oszczędności). Na rewersie — stylizowany herb miasta Darmstadt. Projektował prof. Helmut Lortz z Darmstadt — Arheilgen. Otrzymałą monetę prezes TNP przekazał do zbiorów Towarzystwa.

Tekst porozumienia o partnerstwie i współpracy między miastem Płock a miastem Darmstadt

Oba miasta

— opierając się na dotychczasowych kontaktach i doświadczeniach oraz podobnych problemach komunalnych i rozwojowych obu miast;

— w przekonaniu, że ścisła współpraca między miastami Płockiem i Darmstadt służyć będzie wzbogaceniu życia kulturalnego oraz społeczno-gospodarczego obu miast;

— zważywszy, że porozumienie między Płockiem a Darmstadt stanowi składową część normalizacji stosunków między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec;

— uwzględniając dążenie obu miast do wnoszenia konstruktywnego wkładu w realizację zasad układu z 7 grudnia 1970 roku oraz dalszych wspólnych oświadczeń obu rządów, utrzymanych w duchu tego układu;

— w przekonaniu, że kształtowanie się stosunków zaufania między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec nie da się pogodzić z działalnością sprzeczną z duchem i literą Układu z 7 grudnia 1970 roku;

— w dążeniu do oddziaływania obu miast w ramach swoich kompetencji na rzecz tworzenia korzystnego klimatu dla rozwoju stosunków między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec oraz przyczynianiu się w oparciu o artykuł 4 Umowy Kulturalnej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec i wypracowane zalecenia wspólnej Komisji Podręczników do eliminowania uprzedzeń i nieufności, a tym samym stworzenia ważnej przesłanki dla pełnej normalizacji stosunków między obu państwami i narodami;

— kierując się przekonaniem, że we wzajemnych stosunkach ogólne zasady prawa międzynarodowego są nadrzędne; zawierają następujące porozumienie:

1. Oba partnerskie miasta, za pośrednictwem delegacji oficjalnych i grup roboczych, wymieniać będą doświadczenia w zakresie:

- zarządzania miastem,
- ochrony środowiska naturalnego,
- ochrony zdrowia,

- urządzeń komunalnych,
- budownictwa mieszkaniowego,
- infrastruktury społecznej i technicznej,
- wykorzystania zasobów i energii,
- planowania i zagospodarowania przestrzennego,
- architektury i urbanistyki,
- ochrony zabytków.

2. Oba miasta partnerskie popierać będą współpracę na polu kultury, a przede wszystkim:

- wystawiania sztuk teatralnych,
- muzealnictwa,
- współpracy w dziedzinie muzyki,
- wymiany dzieł w dziedzinie plastyki i fotografii,
- działalności instytucji o profilu kulturalnym.

3. Oba miasta partnerskie popierać będą wymianę sportową i turystyczną mającą na celu nawiązywanie bezpośrednich kontaktów.

4. Oba miasta partnerskie zorganizują okresowe imprezy, które w szerokim zakresie przedstawiać będą życie kulturalne, naukowe i gospodarcze obu miast.

5. Wszystkie zainteresowane instytucje, placówki oświatowe, organizacje oraz stowarzyszenia będą mogły dla realizacji niniejszego porozumienia w uzgodnieniu z zawierającymi porozumienie nawiązywać bezpośrednie kontakty.

6. Na podstawie niniejszego porozumienia opracowywane będą dwuletnie szczegółowe programy jego realizacji, podpisywane wymiennie raz w Płocku, raz w Darmstadt.

7. Współpraca opierać się będzie na zasadach bezdewizowych, tzn. każdorazowo gospodarze pokrywać będą koszty zakwaterowania, wyżywienia i transportu członków delegacji i grup osób podróżujących w ramach niniejszego porozumienia. (W przypadku transportu lotniczego lotnisko Okęcie i Frankfurt nad Menem, w przypadku transportu samochodowego od granicy państwa strony zapraszającej do miejsca pobytu i z powrotem do granicy.)

8. Gospodarze udostępniają sale i pomieszczenia na planowane imprezy i wystawy, pokrywając jednocześnie związane z tym koszty.

9. Niniejsze porozumienie zawarte jest na czas nieokreślony. Może być wypowiedziane

przez każdą z umawiających się stron. W takim przypadku traci moc po upływie sześciu miesięcy od daty wypowiedzenia.

10. Niniejsze porozumienie sporządzono w 2 egzemplarzach, każdy w języku polskim

Prezydent miasta
Płocka

Marian Rodzeń

Darmstadt, 24 września 1988 r.

i niemieckim, przy czym oba teksty posiadają jednakową moc wiążącą.

11. Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Rada Miejska
miasta Darmstadt

Gunther Metzger
Nadburmistrz

Aneks do Porozumienia

Prezydent miasta Płocka w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej i Nadburmistrz miasta Darmstadt w Republice Federalnej Niemiec oświadczają w uzupełnieniu do porozumienia o partnerskiej współpracy między miastem Płock a miastem Darmstadt z dnia 24 września 1988 roku, że zawierają to porozumienie, kierując się następującymi zasadami:

- oba miasta w rozwoju kontaktów i współpracy kierować się będą postanowieniami i celami układu z 7 grudnia 1970 roku;
- w ramach swoich możliwości będą aktywnie przeciwstawiały się każdej działalności po-

litycznej, która jest sprzeczna z układem z 7 grudnia 1970 roku i wspólnymi oświadczeniami z 11 czerwca 1976 roku i z 25 listopada 1977 roku;

- na podstawie układu z 7 grudnia 1970 roku podejmować będą działania w celu pełnego stosowania i przestrzegania przez podległe im instytucje miejskie jego następstw prawnych i politycznych.

Niniejsze oświadczenie stanie się po zatwierdzeniu przez Radę Miejską miasta Płocka i Magistrat miasta Darmstadt częścią składową porozumienia.

Marian Rodzeń

Prezydent
miasta Płocka

Gunther Metzger

Nadburmistrz
miasta Darmstadt

Darmstadt, dnia 24 września 1988 roku

Zrozumienie i tolerancja po „strasznej nocy“

Darmstadt i Płock pieczętują obszernym układem swoje niemiecko-polskie partnerstwo miast

Żadne z miast w Republice Federalnej nie popierało z tak wielkim zainteresowaniem i otwartością stosunków z Polską — jak Darmstadt. Tę opinię przewodniczącej Niemieckiego Instytutu Polskiego i wydawcy magazynu „Zeit”, hrabiny Marion Dönhoff cytował w sobotę w Oranżerii zastępca ambasadora Polski w RFN Marek Jędrys. Podpisane zostało obszernie porozumienie przez nadburmistrza Darmstadt Günthera Metzgera i jego polskiego kolegę Mariana Rodzenia, prezydenta miasta Płocka. Tym samym przypieczętowało Darmstadt swoje siódme partnerstwo miejskie.

Uzupełnienie do układu

Ustalony przez Magistrat tekst układu wykracza daleko poza ramy dotychczasowych porozumień Darmstadt z sześcioma innymi miastami partnerskimi. Dwukrotne odwoływanie się do układu niemiecko-polskiego z 1970 r. nie wystarczyło władzom polskim. Rodzeń, przybываяc we czwartek z delegacją polską, miał w kieszeni uzupełnienie, które miało być dołączone do porozumienia. Jego brzmienie odpowiada wszystkim ustaleniom, które dotychczas zostały zawarte między zachodnio-niemieckimi i polskimi miastami partnerskimi. Part-

nerzy zapewniają wzajemne trzymanie się w swych kontaktach układu z 1970 r., „aktywnie przeciwstawiać się” każdej działalności politycznej sprzecznej z układem i zobowiązują swoje instytucje miejskie „do pełnego stosowania i przestrzegania prawnych i politycznych skutków tego układu”. Dlaczego Polacy przywiązują tak dużą wagę do tego tekstu, wyjaśnił Rodzeń w swym przemówieniu przed uroczystym audytorium w Oranżerii. Polska przeżyła w swych dziejach wiele podziałów (rozbiorów) i „straszną noc okupacji hitlerowskiej”. Dlatego uważa się dzisiaj szczególnie na nienaruszalność granic i pokojowe współistnienie narodów.

Dodatek ten został przez Magistrat dołączony do zawartego układu jako uzupełnienie. Metzger chce ten tekst dodatkowo zreferować. Nastęstwa prawne nałożone przez to na administrację miasta mogą odnosić się również do wynajmowania sal miejskich. Imprezy, w czasie których należy się liczyć z żądaniem przez wypędzonych zwrotu byłych niemieckich terenów wschodnich, mogą być zaliczone do owych „działań politycznych”, którym miasto zobowiązało się „aktywnie przeciwstawiać”. Treścią pierwotnego układu była wymiana delegacji i grup roboczych z zakresu ochrony środowiska po problemy energetyczne i ochro-

24 września 1988 r. Przy Rheinstrasse (ulica wlotowa od Frankfurtu n/M.) po odstonięciu tablicy z nazwą „Płock — Polen”. Od lewej strony: Jakub Chojnacki — prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, Gunter Metzger — nadburmistrz m. Darmstadt, Marian Rodzeń — prezydent m. Płocka i Tadeusz Kołodziejak — przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej.

ny zabytków. Porozumiano się odnośnie ściślej współpracy kulturalnej jak też regularnej wymiany sportowej i turystycznej. W „ustalonych odstępach czasowych” oba miasta chcą „obszernie prezentować” swoje życie kulturalne, naukowe i gospodarcze. Dwuletnie programy, które każdorazowo podpisywane będą na zmianę w Płocku i w Darmstadt, mają ustalić szczegóły owych spotkań. Gospodarz spotkania pokrywa koszty zakwaterowania, utrzymania i transport na lotnisko lub do granicy, co zostało określone w układzie jako ważna dla Polaków „zasada bezdewizowa”.

Wspomnienie dwóch wojen

Przed podpisaniem układu Metzger wspominał o „niezmiernym cierpieniu”, jakie w pierwszej połowie XX w. przyniosły Europie dwie wojny światowe. Mówił o panowaniu Hitlera, przestępstwach, przemocy, o prześladowaniu i zniszczeniu. Ci, którzy przeżyli katastrofę, powinni być jednomyślni, że wojna i przemoc muszą po wsze czasy być wyłączone jako środek polityki, i że pokój zapewniony będzie poprzez osobiste kontakty między ludźmi różnych narodowości. Na tej zasadzie wyłoniły się partnerstwa miast, którym Metzger przypisał „dużą wartość historyczną”. Już przed podpisaniem układu doszło do ożywionej wymiany z Płockiem. W tych właśnie dniach gości w Płocku grupa uczniów Gimnazjum im. Ludwiga Georga z Darmstadt. Metzger w ostrych słowach odrzucił zarzut Zielonych propagowany w ulotkach, jako by partnerstwa miast były tylko „chlebem i igrzyskami dla mas”, które tak, jak „tajna dyplomacja” Metzgera popierają „panujące struktury i stosunki w Polsce”. Widział w tym Metzger „obrazę” dla tych obywateli Darmstadt, którzy osobiście angażują się w partnerstwie miast. O tym oczywiście Zieloni nie mogą wiedzieć, gdyż nie brali w tym udziału.

Europejski ruch partnerski określił Metzger jako najlepszą podstawę współpracy i tolerancji między ludźmi różnych języków i kultur „dla pokojowego rozwoju naszych narodów w wolności i samookreśleniu”. Podobnie jak Metzger również Rodzeń przypominał o staraniach zmarłego w 1981 r. nadburmistrza Heinza Winfrieda Sabaisa o partnerstwo z miastem polskim.

Podziękowania za kontakty niemiecko-polskie skierowali Metzger i Rodzeń również dla instytucji darmstadzkich; takich jak Instytut Polski, Towarzystwo Chopinowskie, Nowa Secesja Darmstadtka, Wyższa Szkoła Techniczna i Kościół Ewangelicki. Szczególnie podkreślone

Znaczek okolicznościowy o średnicy 55 mm. Ręka symbolizuje wieżę pięciopalcową (wieżę weselną na wzgórzu Matyldy). Wymienione są wszystkie miasta partnerskie Darmstadtu.

były przez obie strony nazwiska Karola Dedicusa z Instytutu Polskiego, byłego Prezydenta Kościoła — Helmuta Hilda i pianisty Macieja Łukaszczyka. Profesor Georg Strobel z Wyższej Szkoły Technicznej w Darmstadt, inicjator tego partnerstwa, otrzymał od Rodzenia medal w podziękowaniu. Jędryś powiedział, że Darmstadt przez to partnerstwo koronuje swoje długie, owocne tradycje wymiany kulturalnej i naukowej z Polską. Jędryś szczególnie podkreślił pracę Dedicusa. Bez jego propagowania literatury polskiej w RFN zbliżenie obu narodów nie było by tak „widoczne”.

W części artystycznej uroczystości podpisania układu chóry dziecięcy i młodzieżowy Teatru Miejskiego w Darmstadt i Towarzystwa im. Mozarta pod dyrekcją Josefa Beischera śpiewały pieśni Brahmsa i pieśni ludowe w języku polskim, co wywołało widoczną radość u gości. Gwoździem programu był występ pianisty Macieja Łukaszczyka. Pochodzi on z Warszawy ale od 20 lat mieszka w Darmstadt i założył tu zachodnoniemieckie Towarzystwo Chopinowskie. Łukaszczyk grał Chopina i wywarł na zebranych głębokie wrażenie mazurkami, a szczególnie kończącym występ polonezem As-dur.

(KS)

(tłumaczył: Stanisław Łyłka)

(Przedruk artykułu zamieszczonego w dzienniku „Darmstadter Echo” z 26 września 1988 r.)